

ԾԱԶՆԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՏՂՈՑ ԲԱԺԻՆԸ

Ի. ՏԱՐԻ
Բ. Շրջան, Թ/ւ 38

ԱՌԱՋԻՆ ՊՐԱԿԻՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Է

Պզտիկ եղբայրներուս եւ փոքրերուս
Մեր տղաներուն (Ոսանաւոր)
Եւրոպական երաժշտիւն (Նօթայով)
Երկու փոքրեր (Հէֆաթ)
Գամի մը պատմութիւնը (Գերմաներէնէ)
Ի՞նչ է առողջապահութիւնը
Զաւկիս
Պզտիկ սնեսազէտ
Մանկական երգ (Պատկերով)
Շատ պզտիկներուն համար
Պուրիկներուն հազրուսը (Պատկերով)

ՅԱԿՈԲ ՏԵՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ. ՄԿՐՏԻԶԵԱՆ
ԴԵՐՈՒԿ ՀԱՆՆԻՆ
ԺԱՔՕՊՍ
ԲԱՐԵԿԱՄ ԲԺԻՇԿԸ
ՏԻԿ. ՍԱՌԱ ՊԼՐԵՍՈՒ
Յ. Մ.

Հանելուկ, հաւուական հաւցումներ, ելայլն:

Մայրիկին դասը՝ պատկեր

Գ/ն 20 փարա

Տպագրութիւն ԵԱՀԻԿ, Կալաթա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Կանանց յատուկ թիւը Տարեկան 50 զրուշ. Վեցամսեայ 25 զրուշ :
Տղոց յատուկ թիւը Տարեկան 30 զրուշ :
Երկուքը մէկ՝ Տարեկան 75 զրուշ :

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կանանց յատուկ թիւը Տարեկան 54 զրուշ. Վեցամսեայ 27 զրուշ :
Տղոց յատուկ թիւը Տարեկան 30 զրուշ :
Երկուքը մէկ՝ Տարեկան 75 զրուշ :

ԱՐՏԱՍՍՀԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Կանանց յատուկ թիւը Տարեկան 12 ֆրանք :
Տղոց յատուկ թիւը Տարեկան 7 ֆրանք :
Երկուքը մէկ՝ Տարեկան 18 ֆրանք :

ԲԱՅԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ

Բաժնեգինները կարելի է զրկել Օսմ. մանտաբօսթով, փոխ՝ զրով,
եւ կամ զրոշմաթուղթով (20 հատը 20 զրուշի հաշուով) :

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող
ամէն կարգի գործառնութեանց համար դիմել յի՛ միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

درعليهاده غلطه قورشونلى خاندنه نومرو ۷

«Ծ Ա. Ղ Ի Կ» Հ Ա. Ն Դ Է Ս

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Դուրչունլու խան, թիւ 7

REVUE "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Փ Ա. Լ. Ա. Գ Ա Շ Ե Ա Ն

ԼԵԶՈՒԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս, Գաջըգիւղ, Մեհմետսար ճաշքսի

7րդ Տարեշրջան

Բաց ի տոհմային ուսմանց եւ գիտութեանց տարերքէն, հիմ-
նական կերպով կ'աւանդուին հայերէն, օսմաներէն, ֆրանսերէն,
անգղիերէն եւ գերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսելաւարժու-
թեամբ, տնարարութիւնը, ձեռագործը, ձեւ ու կարը, դաշնակն ու
ջութակը եւ գծագրութիւնը։ Վարժարանին յայտագիրը փափա-
գողաց կը զրկուի։ Բանակցութեան համար դիմել վարժարան։
Մանրամասն տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, գիրութեան
համար դիմելով «ԳԱՐՈՒՆ» գրատունը, Կ. Պոլիս, Մեծ Նոր խան,
վերի յարկ, թիւ 55 :

ՇԱՀԻԿ

(667) Ի. ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 38 (ՊՐԱԿ 1)

19 ՄԱՅԻՍ 1907

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ԴԱՍԸ

(ԺՈՐԺ ՔԼՕՏԻ ՆԿԱՐԸ)

ՊԶՏԻԿ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՄ ԵՒ ՔՈՅՐԵՐՈՒՄ

ԱՆԻ ՄԸ տարիէ ի վեր դրիչ կը շարժեմ, և սակայն այսօրուան չափ ծանրութիւն չեմ զգացած բազուկներուս վրայ: Տեսակ մը վարանում և վախ կ'առնէ զիս և ձեռքերս կը դողացնէ հեռանկարը այն գործին որուն կը ձեռնարկենք:

Պատասխանատուութիւնով լեցուն ճամբայ մըն է պղտիկներու, պատանիներու հետ խօսիլը, ուր իբր վարդ կարծած ծաղիկիւ թերթերուն տակ ծածկուած փուշերը մատներդ կ'արիւնեն: Այս բարոյական տեսակէտն է որ կը ճնշէ ուսերուս վրայ:

Պղտիկ եղբայրներս, ո՛րչափ փափուկ և վտանգաւոր է ձեզի հետ խօսիլը, ա՛յնչափ ալ հաճելի է սակայն: Կարծր քարերու հետ աշխատիլը ուրիշ է, կակուղ խմորի հետ խաղալը ուրիշ: Գրողին կոչումն է տքնիլ մոլութիւններու, տգեղութիւններու և անբարոյութիւններու դէմ: Ատոնք երբ կարծրացած են, այսինքն երբ մեծցած, կազմուած մարդոց քով են, այն ատեն նիւթը ժայռ մըն է. իսկ երբ տղու մը քով են՝ դեռ խմոր մըն է: Բայց ո՛րչափ վախկոտ և զգուշաւոր ըլլալու է այդ խմորին առջև: Ահա հո՛ս է շփոթութեան և վարանման պատճառը:

Ի՞նչ խորունկ հաճոյք է գիտէ՞ք, տեսնել մէկը, որուն ուղղութիւն տուած ես կեանքի մէջ, որու նկարագրին կազմութեան աշխատած ես, որ քու գաղափարներուդ և զգացումներուդ մէկ նշոյլը կը պլպլացնէ իր վրայ: Բարոյական զաւակ մըն է աս: Եւ այս զաւակները ամէնէն աւելի ո՞ր դասակարգէն կարելի է առնել, եթէ ոչ անոնցմէ՝ որ դեռ հազիւ կը ճանչնան կեանքը, հազիւ կ'ըմբռնեն իրենց գոյութեան նպատակը:

Դուք որ վաղուան մարդերն էք, դուք որ ցանուելիք սերմն էք վաղուան ցորենին, ամէնէն աւելի լքուած բաժին մը ունիք մեր մէջ: Զեր ծնողքները յաճախ անփոյթ են ձեր դաստիարակութեան և ձեր ուսուցիչներուն աշխատութիւնը անբաւական կուգայ ձեր բազմատեսակ պէտքերուն: Գրողներն ալ անտես առած են ձեզի և իրենց միտքին ջանքերէն բաժին մը չեն հաներ պղտիկներուն համար: Այսպէս, արհամարհուած տարր մըն էք դուք մեր

մէջ, լքուած գրեթէ, և եթէ դուք բարոյական ունենաք, նկարագրի տէր ըլլաք, գիտցէք որ այդ առաքելութիւնը և այդ առաւելութիւնը շատ անգամ դուք ձեզի՝ միայն կը պարտիք։ Այն պղտիկները, որոնք մնայուն խնամքէ զուրկ, անհոգութեան ենթակայ եղած ըլլալով մեծցած են բարոյականի և աղնութեան մէջ, գիտցէք որ ատոնք կը նմանին դաշտերու մեջ լուսած ծաղիկներուն, որոնց ոչ ոք հոգ տարած է, բացի Բնութենէն։

Հիմա կ'ուզենք որ պարտէզ մը բանանք ձեզի համար, ուր երբ այցելէք, հոն գտնէք ձեզի սիրելի, հաճելի և օգտակար ծաղիկներ։ Պիտի աշխատինք որ հոն սովորիք ինչ որ պակաս կը մնայ ընտանեկան յարկին և դպրոցին մէջ և կամ գործի ասպարէզին մէջ։ Դպրոցականներէն զատ կայ նաև բաղձաթիւ խումբ մը տղաք-ներու և պատանիներու որոնք շատոնց է դպրոցը ձգած, և գործի ղեկարարին կեանքին մէջ մտած են։ Մենք կ'ուզենք որ ձեր այս երկու բաժանումները բարոյական կապ մը ունենան իրարու հետ, զարգացումի և աղնութեան հովանիին տակ։ Սիրելի փաքրիկ եղբայրներս և քոյրերս, պիտի ջանանք որ ձեզի ցոյց տանք, առաջնորդենք դէպի բարիին, նկարագրի տոկունութեան, մարդասիրութեան, մտաւոր զարգացումի, անկեղծութեան, ընկերսիրութեան, առաքելութեան, աշխատասիրութեան և հետեւաբար կեանքի մէջ գոհ կերպով յաջողելու ճամբաները։

Ահա՛ նպատակը, որուն իրագործումին համար չպիտի յոգնինք, կրթնելով բարեհաճութեանը սիրուած ու յարգուած դրագէտներու և գրողներու, որոնք, իրենց զաւակներուն հետ խօսածի պէս, զանոնք կրթելու պէս պիտի խօսին հոս ձեզի հետ։

Սիրելի եղբայրներս, ահա՛ մեր աշխատութեան խոստումը։ Տեսնենք, դուք ալ ձեր կողմէն ո՛րչափ ջանադիր պիտի ըլլաք, գոհունակութիւն պատճառելու անոնց որ ձեզի համար պիտի տքնին, ձեզի պիտի մտածեն։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ժամանակէ մը ի վեր զգացուած պէտք մը գոհացնել կը կարծենք, երբ կը ձեռնարկենք **Ծաղիկը** շաբաթ օրերն ալ հրատարակել, յատկացնելով զայն դպրոցական և մանկական նիւթերու։

Այս գործը ո՛րչափ բարոյական նոյնչափ նիւթական դժուարութիւններ ունի, որոնցմէ զխաւորն է պատկերներու խնդիրը, որուն մասին սակայն պիտի ջանանք կարելի եղածին չափ գոհ ձգել։

Տղոց յատուկ քերթ մը ամէնէն առաջ պէտք էր տալն ըլլար, և այս պատճառաւ 20 փարայի գին մը զրոյս ենք անոր, զին մը զօր շատ համեստ բանկներ կրնան վճարել շաբաթը մէկ անգամ։

Մեր այս ձեռնարկին մէջ կը վստահինք մեր ծանօթ բանաստեղծներուն և զրոյներուն ալ բարեհաճութեանը, որոնք այս էջերուն մէջ հաճոյքով պիտի խօսին եվալուան մարդոց» հետ:

Այսօրունէ կրնանք յիշատակել անունները մեր երկու ծանօթ բանաստեղծներուն, ալեւոր բերթող՝ Մկրտիչ էֆ. Աճէմեանը՝ որ խոստացած է աշխատակցիլ միշտ, և մանուկներու սիրուած բերթողը՝ Աղեքսանդր էֆ. Փանոսեան որ ազնուօրէն տրամադրելի ըրած է իր մանկական ոտանաւորներու հաւաքածոն:

Դաւառներու զրոյներէն մասնաւորաբար կը խնդրենք որ զրեն բնիկ հէքեամներ, կարճ զրուած և որոշ բարոյական իմաստով մը: Հաճոյքով կը հրատարակենք նաև զաւառային մանկական ժողովրդական երգեր՝ պարզ լեզուով, ինչպէս նաև մանկական խաղերու բացատրութիւններ:

Մեծ յոյս դրած ենք նաև վարժարաններու տնօրէններուն, վարիչներուն և ուսուցիչներուն ձեռնտուութեան վրայ, քանի որ իբր տղոց զարգացման և դաստիարակութեան համար եղած հրատարակութիւն մը՝ **Ծաղիկ** ալ ուղղակի իրենց աշխատութեան յարմար օժանդակ մը պիտի ըլլայ: Արպէս զի բոլորովին աղքատ ուսանողներ ալ անմասն չմնան դպրոցական այս հանդէսէն, կը խոստանանք՝ այն դպրոցներուն մէջ ուր 10 օրինակ **Ծաղիկ** պիտի ծախուի մէկ օրինակ ալ աւելի՝ ձրիաբար տալ, 20 օրինակ սպառողին երկու օրինակ և այսպէս շարունակաբար:

Ուժ պիտի տանք նաև զրական մրցումներու, հաշուական, գիտական և քառասյաղի ու հանելուկներու, որոնք տղոց միտքը մարգելու կը նպաստեն:

Ե Ր Գ.

Օ՜հ, ձմեռը գնաց հեռուն

Բարի՛ եկաւ աղուոր գարուն:

Թռչունները բոյն կը շինեն,

Թիթեռնիկը եկաւ նորէն:

Երկինք կապոյտ է և պայծառ

Ծաղիկ հաղան պարտէլ ու ծառ,

Պղախի տղաք, սիրուն տղաք,

Ի՞նչ կեցեր էք, եկէք խաղանք:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԵԻ ՄԸ ԽՕՍՔԵՐԸ՝ ՏՂԱՔՆԵՐՈՒՆ

ՄԵՐ ՏՂԱՔՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՅՐԵՐԸ կ'երգեն. — Բընացիք, տղաք,
եւ անմեղաքեան մէջ ուր կը յողաք,
Զրարք նրազներ ձեր տունը օրրեն,
Կեանքի պատրաստիք, հեշտագին կարի,
Թող ձեզի համար վայելիք նրկարի,
Եւ զարթնումի ժամն հասնի յուրօրեն:

Խաղացիք՝ դուք որ ունիք ժամանակ,
Թող ձեր ժպիտն ալ ջիւնջ ու զեղունակ,
Մեր ձմեռն ընէ մշտաւել զարուն.
Ձեր աչիքն նայումսն անապակ, անխառն,
Ձեր ձայնն որ աղու մայի իրեն զառն,
Թող ցունց տան խրոնով մեր հոգիներուն:

Խայտացիք՝ անփոք, յուսալից, կայտառ,
Ձերն են երգ ու խիւնդ, սար. ձոր, շէռ, անշառ.
Փունջեր կապեցիք վարդի խնկաբոյր,
Ձեզմով փարատի մեզք մեր համբուն,
Դուք մեր յոյսերն եք, զգուելի, տրոփուն,
Մեր կեանքին աղբիւրն, արեւն ու հրապոյր...
* * *

Տղաք սիրուն
Մեր տուններուն,
Ըզձեզ Աստուած
Է պարգեւած,
Ձեր կոյս հոգին
Անբիծ անգին
Լոյս մ'է գոր Էն
Տայ մեզ վերեւն:

Տրգիտութիւնն իսկ է պրտակն այն պաշտելի
Որ բոլորէ ձեր հալսիւն հերքն ոսկեզանգուր,
Ձեր զարմացիկոս աչերէն ի'նչ քաղցր աւելի,
Ի'նչ վսեմ քան ձեր նայումսն արքամաւոր:

Տղաք սիրուն
Մեր տուններուն,
Ըզձեզ Աստուած
Է պարգեւած,
Ձեր կոյս հոգին
Անբիծ, անգին
Լոյս մ'է գոր Էն
Տայ մեզ վերեւն:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՔՈՅՐԵՐ

(Հ Է Ք Ե Ա Թ)

ԱՐ չկար, ժամանակաւ այրի կնիկ մը կար որ երկու աղջիկ ունէր: Մեծ աղջիկը բնութիւնով և դէմքով այնչափ կը նմանէր մօրը որ զայն տեսնողը մայրը տեսածի չափ կ'ըլլար: Այնչափ մեծամիտ և այնչափ չար էին որ, կարելի չէր անոնց հետ ապրիլ: Իսկ պղտիկ աղջիկը հօրը ճշմարիտ պատկերն էր իր անուշ բնաւութիւնովը և պարկեշտութիւնովը, և ասոր հետ մէկտեղ աշխարհի ամէնէն աղւոր աղջիկներէն մէկն ալ էր: Որովհետեւ նմանը իր նմանը կը սիրէ, այս մայրն ալ կը խենդենար իր մեծ աղջկան վրայ և կ'ատէր պղտիկը, որուն ընել կուտար տունին բոլոր աշխատութիւնները:

Հէգ աղջիկը տունի կերակուրէն ու հողերէն զատ ստիպուած էր օրը երկու անգամ երթալ սափորով ջուր բերել աղբիւրէն, որ տունէն կէս ժամ հեռու էր:

Օր մը երբ աղբիւրն էր, աղքատ կնիկ մը մօտեցաւ անոր եւ քիչ մը ջուր ուզեց խմելու: Աղուոր աղջիկը պատասխանեց անոր «հրամմէ, մայրիկս», և աղբիւրին ամէնէն վճիտ տեղէն լեցուցած սափորը երկնցուց աղքատին, ձեռքովն ալ բռնելով ամանը որ հանգիստ մը խմէ ան:

Այս կինը պարիկ(*) մըն էր, որ դիտմամբ աղքատի զգեստ հագած էր, փորձելու համար թէ այս դեռատի աղջկան առաքիւնութիւնը մինչեւ ո՞ր աստիճանին պիտի հասնի:

Պարիկը խմելով ջուրը, ըսաւ աղջկան. — Այնչափ աղւոր, այնչափ բարի, և այնչափ պարկեշտ ես որ, քեզի շնորհ մը չեմ կրնար չտալիք ընել: Այսպէս, կը հրամայեմ որ ամէն խօսքիդ վարդ ու մարգարիտ կաթի չրթունքէդ:

Երբ աղջիկը տուն հասաւ, մայրը յանդիմանեց որ ինչո՞ւ ասչափ ուշ եկաւ աղբիւրէն:

— Կը ներես մայրիկ, այսօր քիչ մը ուշացայ...

Այսպէս պատասխանեց խեղճ աղջիկը, եւ այս խօսքերը ըսած ատեն բերնէն երկու վարդ և երկու մարգարիտ դուրս ինկան: Մայրը զարմացած գոչեց.

(*) Պարիկ կամ յաւերմահարս կը կոչուին առասպելական եւ երեւակայական աղջիկներ: Տաճկերէն կ'ըսեն փեթի կամ ճիճ:

— Ի՞նչ է աս, կը տեսնեմ որ բերնէդ վարդ ու մարգարիտ կը կաթի: Ի՞նչէ՞ն է աս աղջիկս:

(Այս «աղջիկս» բառը առաջին անգամ էր որ կը գործածէր այդ մայրը):

Աղջիկը միամտութեամբ պատմեց ամէն բան, միշտ վարդ ու մարգարիտ ցանելով սենեակին մէջ: Մայրը մտածեց որ պէտք էր ի՛ր աղջիկը՝ միւս աղջիկն ալ երթար: Ուստի անոր դառնալով յարեց.

— Տես, քրոջդ բերնէն ինչե՛ր կը թափի երբ խօսի: Աւելի աղէկ չպիտի՞ ըլլար որ դուն ալ այդ շնորհը ունենայիր: Դուն ալ պէտք է ջուրի երթաս աղբուր, և երբ աղքատ կին մը ջուր ուզէ քեռէ, համեստօրէն անոր խմցնես...

— Ես աղբուր չեմ երթար, պատասխանեց ան կոշտօրէն:

— Պիտի երթաս, ես այնպէս կ'ուզեմ, և հիմա՛. սուելցուց մայրը:

Աղջիկը գնաց աղբուր, բայց տուռալով, տրտնջալով: Տուռնին ամէնէն աղւոր և արծաթէ սափորիկը առած էր: Հաղիւ՛ աղբուր հասած էր, երբ անտառէն դուրս ելաւ շատ ճոխ հագուած կին մը որ եկաւ իրմէն ջուր ուղեց: Ասիկա նոյն պարիկն էր, որ այս անգամ հարուստի մը զգեստը հագած էր, փորձելու համար այս աղջկան անկրթութիւնը և չարութիւնը: Մեծամիտ եւ կոշտ աղջիկը պատասխանեց.

— Ի՞նչ, հոս եկայ որ քեզի ջուր խմցնեմ: Հա՛, հա՛, աս արծաթ ամանը բերեր եմ որ տիկինը ջուր խմէ: Հոս ծառադ չկայ. եթէ ջուր կ'ուզես, հրամմէ, հոնկէց խմէ...

Առանց բարկանալու պարիկը պատասխանեց. — Դուք պարկեշտութիւն չունի՞ր բնաւ, և քանի որ այնչափ գոռոզ էք, ձեզի սա շնորհը կուտամ. ամէն անգամ որ խօսիս՝ բերնէդ օձ ու կաւրիճ ելլէ:

Մայրը որ ճամբան կը սպասէր, երբ հեռուէն տեսաւ աղջկան վերադարձը, պօռաց «ինչպէս եղաւ աղջիկս»:

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ. պատասխանեց աղջիկը որուն բերնէն այս պահուն երկու կարիճ և երկու օձ դուրս ելան:

— Ա՛խ, ի՞նչ կը տեսնեմ, քոյրն է ասոր պատճառը, ան պիտի տուժէ. գոչեց մայրը սարսափահար և վազեց անոր ետեւէն որ ծեծէ:

Հէգ աղջիկը վախէն փախաւ մօտակայ անտառը: Այս պահուն, մեծահարուստի մը տղան որ որսորդութենէ կը դառնար, տեսաւ զայն և հարցուց թէ մինակը ի՞նչ կ'ընէր հոգ. ու ինչո՞ւ լացած էր:

— Ախ, Տէ՛ր, մայրս տունէն վաճակեց ինծի :

Մեծահարուստի տղան դիտեց որ ազնկան բերնէն վեց եօթը վարդ ու մարգարիտ թափեցաւ : Հարցուց պատճառը և ան ալ ամէն բան պատմեց, երիտասարդը հաւնեցաւ ազնկան և մտածելով որ անոր ունեցած շնորհը չատ մը հարստութիւններու չափ կ'արժէ, իր հօրը ապարանքը տարաւ զայն և ամուսնացան իրարու հետ :

Իսկ իր մեծ քայրը այնքան ասելի և անտանելի դարձաւ որ մայրը իսկ զայն տունէն վտարեց, և այդ չար ու դժբաղդ ազնիկը զինքը ընդունող մէկը չգտնելով, գնաց մեռաւ անտառին անկիւնը :

Բարոյակամ. — Տղաս, անուշ խօսք մը աղամանդէ մը աւելի արժէք ունի : Պարկեշտութիւնը իրաւ է որ աշխատութիւն ու նեղութիւն կը պահանջէ, բայց ուշ կամ կանուխ կը վարձատրուի. եւ յաճախ կը վարձատրուի ա՛յն պահուն երբ բնաւ չենք սպասեր :

ԵՐԵՐՈՒԿ ՀԱՆԻՆ

ՇՍՏ ՊԶՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՊԶՏԻԿ ՏՂԱՅ ՄԸ

ՄԱՅՐԻԿԸ Հարցուց Զարեհին.— «Տղաս, քանի՞ Աստուած կայ?»

Զարեհին պզտիկ եղբայրը Աբայ որ անկիւն մը կը խաղար, յանկարծ գոչեց. — «Բանի հատ Աստուած պիտի ըլլայ. մէկ հատ» :

Զարեհ հարցուց. — «Ինչէ՞ն դիտես?»

— «Անոր համար որ Աստուած ամէն տեղ է, երբ ամէն տեղ է, ուրիշ Աստուածի տեղ կը մնա՞ր» պատասխանեց պզտիկ Աբայ :

Մայրիկը Աբայի այս խելացի պատասխանին վրայ նախ ինչ մը տուաւ անոր :

ԳԱՄԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

[ԿԵՐՈՐԱՆԵՐԷՆԷ]

— ՁՏիկ գամ, կ'ուղե՞ս քու պատմութիւնդ պատմել ինծի :
— Սիրով, մտիկ ըրէ :

Երկաթի խոշոր կոյտի մը մէջ կը գտնուէի, հողին շատ խորեւրը. հազարաւոր տարիներ մնացի այնպէս, առանց դուրս ելլելու յոյս ունենալու :

Վերջապէս օր մը երբ գետինը խորունկ մը փորեցին և երկաթի հանքը գտան, գործաւոր մը զիս առաւ : Ամէնէն առաջ գետին եղերքը տարաւ լուաց և արեւին տակ դրաւ որ չորնամ : Ետքը տարաւ մեծ փուռ մը և ինծի նետեց սոսկալի կրակներու մէջ : Դիմանալ կարելի չէր, հալեցայ տաքէն ու ջուրի պէս հեղուկ եղայ : Ես որ փուռին վերի բերնէն ներս մտած էի քարի պէս հաստատուն, վարէն դուրս ելայ հեղուկացած, և այրող վիճակի մէջ :

Փուռէն դուրս ելլելէս ետք նորէն կարծրացայ. ինծի աշխատանոց մը տարին որուն դարձնոց կ'ըսէին. հոն ալ այրեցին, ծեծեցին, չարչարեցին զիս ամէն կերպով : Աս ամէնքը զիս մաքրելու համար կ'ընեն եղեր, — ինչպէս ըսին ինծի, — որովհետեւ կ'իւրեւի որ փուռին մէջ խառնուեր եմ ածուխի հետ, որ ինծի դիւրին մը կոտորելու յատկութիւնը կուտար. եթէ ատանկ դիւրաբեկ մնայի, իմ պաշտօնս չպիտի կրնայի պէտք եղածին պէս կատարել : Կրնային զիս կաղապարի մը մէջ թափելով կերակուրի սան (թեկն՝ ճիւղ), վանդակ և ուրիշ խոշոր առարկաներ չիւնել. բայց իմ ճակատագիրս չէր ատ :

Ձուտ երկաթ ըլլալէս ի վեր — բան մը որով կը պարծենամ — ճկուն եմ և հեղահամարյր, մանաւանդ երբ կրակին մէջ տաքցընեն զիս : Երկաթագործը կասկարմիր եղած ատենս, ինծի հետ կոյտ մը կազմող ուրիշներու հետ զիս դրաւ սալի մը վրայ, և մուրճի հարուածներով ամէնքս մէկ վերածեց երկար ձողի մը : Ետքը ուրիշ աշխատաւոր մը այս ձողին ծայրը սուրցուց և անցուց նեղ ծակէ մը. անոր բերնէն, մեքենայ մը քաշեց մեզ դուրս, և ստիպուեցանք երկնալ որդի մը պէս : Անցայ, նորէն անցայ մինչև տասներկու անգամ անցայ ծակերէ, որոնք հետզհետէ կը պզտիկնային :

Երբ ծակէն դուրս ելայ, երկաթէ երկար թելի մը մաս կը կաղմէի. դեռ չարչարանքներս վերջ չէին գտած. գամ շինողը խոշոր մկրատով մը կտրեց զիս, գլխուս հարուած մը տուաւ եւ ոտքերս ալ տալեց. գա՛մ եղած էի :

Շատ տառապեցայ, բայց ինչո՞ւ գանգատիմ իմ ճակատագիրէս, քանի որ հիմա օգտակար եմ մարդուն :

Ժ Ա Ք Օ Պ Ս

Ի՞ՆՉ ԸՍԵԼ Է ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ՏՂԱՔՆԵՐՍ, կարգալ, գրեւ և հաշուել սովորած էք, ինչ որ ձեզի օգտակար պիտի ըլլայ ձեր ամբողջ կեանքին մէջ: Կը սովորիք նաև լեզուներ, գիտութիւններ և ուրիշ բաներ: Բայց բան մը կայ որ այդ ամէնուն չափ և աւելի օգտակար է. այդ ալ առողջութիւնն է, որուն վրայ պիտի խօսինք:

Շատ պարզ բան մը կը գտնէք ըսածս, քանի որ տղայ էք. հետեւաբար առողջ և կորովի: Բայց չէք գիտեր թէ միշտ այդպէս առողջ ու կորովի մնալու համար ի՞նչ ընելու էք:

Հիմա միտքերնէդ պիտի ըսէք. «Հա՛, առողջ մնալու համար մէկ միջոց կայ. հիւանդ չըլլալ, ինչ որ մեր ձեռքը չէ. ինչպէս որ առանց պատճառի առողջ եղած ենք, այնպէս ալ առանց պատճառի յանկարծ հիւանդութիւն մը կուգայ մեզի կը տկարացնէ»:

Այս մտածումին կէսը միայն ճշմարիտ է, միայն կէսը. որովհետեւ ամէն ատեն կարելի չէ հիւանդութեան առաջքը առնել, բայց կան չարիքներ ալ որոնք կրնան արգելուիլ, երբ հոգ տարուին:

Քիչ մը խորհեցէք և պիտի համոզուիք: Կը յիշէք ձեր ընկերը՝ Կարպիսը՝ որ վաղեց վաղժլից, տաքցաւ քրտնեցաւ և գնաց աղբիւրէն պաղ ջուր խմեց կուշտ մը: Քիչ մը ետք՝ խեղճ պղտիկը դողաց, տոբուկեցաւ, ցաւ մը մտաւ փորը և ահա երկու շաբաթ է որ անկողին ինկած է: Եթէ Կարպիս դիտնար որ քրտնած քրտնած ջուր խմելը վտանգաւոր է, այսօր ձեզի հետ պիտի ըլլար առողջ ու կայտառ:

Անցած տարի շատեր ծաղկախտէ հիւանդացան: Դուք ալ գիտնալու էք, քանի որ Պետրոսի քոյրը անկից մեռաւ: Ո՛ւրկից եկած էր այս չարիքը: Ըսեմ: Թաղին նպարավաճառին կինը հիւանդանոց գացած էր ծաղիկէ վարակուած մէկ աղքատկանը տեսնելու: Ութը օր ետքը ինք ալ պառկեցաւ և այսպէս տարածուեցաւ այդ հիւանդութիւնը որ շուտով կը փոխանցուի մարդէ մարդ: Եթէ այդ կինը հիւանդանոց գացած չըլլար, և կամ եթէ կարգ մը ղգուշութիւններ ձեռք առած ըլլար՝ Պետրոսի քոյրը այսօր մեռած չպիտի ըլլար:

Կը տեսնէք որ հիւանդութիւնը կարելի է շատ անգամ հեռացնել: Խելացիութիւնը, կրթութիւնը և չափաւոր ըլլալը կը

նպաստեն մեր հիւանդ չըլլալուն, այնպէս որ երկար ժամանակի համար տէրը կ'ըլլանք մեր առողջութեան և կեանքին: Շատ անգամ մեր հիւանդ ըլլալուն և նոյն իսկ մեռնելուն պատճառը մենք իսկ ենք: Աստուծոյ կ'աղօթէք որ ձեզի առողջ պահէ: Աղէկ. բայց սա առածը չէ՞ք գիտեր. դուն քեզի օգնե՛ եւ Աստուծոյ քեզի պիտի օգնե՛: Ուրեմն ամէնէն ապահով ճամբան չարիքէն զգուշանալ գիտնալն է: Ասոր վրայ է որ պիտի խօսիմ ձեզի հետ: Այս գիտութիւնը կը կոչուի առողջապահութիւն, որ կը սովորեցնէ առողջ մնալու արուեստը: Առողջ մարմին ունեցողը առողջ հոգի առողջ սիրտ և վառվռուն միտք ալ կ'ունենայ: Երբ ձեր մեծերը կ'արգիլեն ձեզի որ լուցկին բերաննիդ չդնէք, անոր համար է որ գիտեն թէ լուցկին թունաւոր է և կրնայ մարդ մեռնիլ անկէ: Այսպէս ալ երբ բանի մը համար կ'ըսեն «մի՛ ընէր», ձեզի վնասէ մը փրկելու համար է:

Շատեր չեն գիտեր իսկ առողջապահութեան անունը: Իսկ դուք կարծեմ հիմա սովորեցաք առաջին դասը. սա թէ, դիպուածով չէ որ մենք հիւանդ կամ առողջ կ'ըլլանք: Մեզի հասած հիւանդութիւններուն շատերուն պատճառները կան, զորս երբ գիտնանք, կրնանք զգուշանալ:

Ա Ռ Ա Մ Ն Ե Ր

Աւելի աղէկ է առողջութիւնը խնամել քան հիւանդութիւնը:

Ով որ առողջութիւն չունի, քան մը չունի:

Աստուծոյ մեզի երկար կեանք մը տուած է, մենք ենք որ կը կարճենք զայն անզգուշութիւնով եւ անհոգութիւնով:

Աւելի դիւրին է հիւանդութեան մը գալը արգիլել, քան գալէն ետք զայն հեռացնել:

ԲԱՐԵԿԱՄ ԲՈՒՇԿԸ

ՊՈՒՊՐԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱԳՈՒՍԸ

Երկու պզտիկ աղջիկներ, Նուարդ և Նարդիկ, դիւղը, պզտիկ տուն մը կը ընակէին :

Օր մը, իրենց պուպրիկներուն հետ կը խաղային, երբ անոնցմէ մէկը ըսաւ .

— Նրթանք մայրիկին հարցնենք :

Մէկտեղ տուն գացին ու իրենց մայրը կար կը կարէր : Նըւարդ ըսաւ . «Մայրիկ, լաթ ե՞րբ պիտի լուսա» :

Մայրիկը ըսաւ . — «Լուսոցք, պզտիկ աղջիկները ի՞նչ գործ ունին լաթ լուալուն հետ :

— Ախ, կ'աղաչենք մայրիկ, այս օրերս լուացք մը ընենք, որովհետեւ մեր պուպրիկներուն հագուստները չատ աղտոտած են :

— Աղտոտ, իրա՞ւ, եթէ այդպէս է կրնաք լուալ, բայց ուշադրութիւն ըրէք որ վրանիդ գլուխնիդ չաղտոտէք :

Երկու աղջիկները խոհանոցին մէջ պզտիկ տաշտ մը առին, ջուր տաքցուցին և քիչ մըն ալ օճառ առնելով, տունին ետեւի պարտէզը գացին : Հոն լուացքի սկսան :

Լամէնէն առաջ պուպրիկները հանուեցուցին, կամաց մը գետինը դրին և անոնց հագուստները տաշտին մէջ լեցուցին :

Նուարդ աղուոր մը օճառեց և մաքրեց պուպրիկներուն հագուստները . իսկ Նարդիկ չուանին վրայ կախեց որ չորնան :

Փամ մը ետք, երբ պուպրիկներուն հագուցելն իրենց մաքուր զգեստները, անոնք երկու փոքրիկ տիկիներու կը նմանէին :

ՊԶՏԻԿ ՏՆՏԵՍԱԳԷՏԸ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻՆԶՊԷՍ ԽԱՆՈՒԹԻ ՏԷՐ ԵՂԱԻ

Խր ունեցածեմ թան մը աւելցնել, պահել իր ապագային, պահել
աւելի օգտակար թանի մը համար, ահա՛ թե ի՛նչ է
խնայողութիւնը:

Յովհաննէսի ծնողքը շատ լաւ հասկացած էին իրեն խնայողու-
թիւնը, և երբ դեռ տասներկու տարեկան էր, իրր աշկերտ մօտաւ իր
կնքահօր խանութը որ երկաթագործ էր: Արդէն 100 զրուշի կլո-
րիկ գումար մը ունէր զոր իր հողէ գանձանակին մէջ հաւաքած էր,
կիրակի օրերը հայրիկէն առած տասը-քսան փարայով: Տեսնելու
արժանի էր Յովհաննէսը խանութին մէջ, սալին քովիկը, փքօցին
կապը ձեռքին մէջ միշտ սրտորաստ իր երկաթագործ կնքահօր
հրամանին: Գիշերները կ'աշխատէր տունին մէջ, դասեր կ'առնէր
իր մեծ եղբորմէն, լրագիր կը կարգար և շատ հետաքրքիր էր օր-
ուան լուրերուն:

Շաբաթ օր իր ստացած շարաթականը, հօրը և եղբորը տուած
նուէրները կը նետէր իր գանձանակին մէջ և յետոյ կը պատմէր իր
ծնողքին իր ապագայ ծրագիրները:

Հինգ տարիներ անցան այսպէս, և Յովհաննէս որչափ որ կը
յառաջանար իր արհեստին մէջ, նոյնչափ ալ զարգացած էր իր ուս-
ման մէջ:

Ան սահուն կերպով կրնար կարգալ և հասկնալ հայերէն և
թուրքերէն լրագիրները, շատ լաւ գիտէր չորս գործողութիւնը,
տասնորդական և հասարակ կոտորակները, մեթրական դրութիւնը:

Յովհաննէս կրցած էր բաւական գաղափարներ ամբարել մե-
տաղներու մասին, կրնար զանազանել երկաթը՝ պողպատէն. պը-
ղինձը՝ արոյրէն, գիտեր թէ ո՞ր երկիրները առատութեամբ կ'ար-
տադրեն այս ինչ կամ այն ինչ մետաղը:

Մէկ խօսքով Յովհաննէս ճշմարիտ արհեստաւոր մըն էր ո՛չ
թէ պարզ գործաւոր մը:

Օր մը, երջանիկ օր, կնքահայր վարպետը իր ծնողքին ներ-
կայացնելով Յովհաննէսը, սապէս ըսաւ. — «Զեր զաւակը որ իմ
ալ է, ալ կրնայ ինն իր գլխուն վարել խանութ մը»: Եւ համ-
բուրելով Յովհաննէսին ճակատը, կարեւոր դումար մը դրաւ անոր
ձեռքը, իրեն տալով նաեւ այն պղտիկ մուրճը որով սկսած էր
Յովհաննէս իր առաջին աշխատութիւնը խանութին մէջ: Յովհան-
նէսի ծնողքը կուլային իրենց զգացած ուրախութենէն:

Յովհաննէս ալ իր կարգին չէր կրնար զսպել իր արցունքները, մօտեցաւ իր վարպետին, համբուրեց անոր ձեռքը, համբուրեց իր հօր և մօր ձեռքը և պահ մը փաթթուած մնաց իր մեծ եղբօր եւ քրոջ թեւերուն մէջ, որոնք ուրախութենէ արտասուած թոր աչքերով կը համբուրէին իրենց կրտսեր եղբայրը:

Յովհաննէս թէեւ խնդրեց որ իբր աշակերտ չարունակէ մնալ իր կնքահօր քով, սակայն կնքահայրը ընդգիմացաւ և պահանջեց որ անմիջապէս իբր վարպետ առանձին ձեռնարկէ գործի:

Իսկոյն ոտքի ելաւ Յովհաննէսի մեծ եղբայրը, և պահուած տեղէն բերաւ անոր գանձանակը, որուն մէջէն ելաւ երկու հազար հիւնգ հարիւր դրուշէ աւելի գումար մը, որ Յովհաննէսին նախնական դրամագլուխը եղաւ: Քանի մը օր ետքը Յովհաննէս, պարկեշտ՝ զարգացած և խնայող արհեստաւորը իրեն համար խա-
6. Մ.

ԶԱԽԿԻՍ

ՍԻՐԵԼԻ տղաս, այս գիշեր գէշ երազ մը տեսայ: Մտիկ ըրէ: Պաղ, շատ պաղ սննեակի մը մէջ էի. ծերացած, պառուցած էի. բոլոր դրամս վատնած էի քեզի մարդ ընելու համար. աղքատ էի, և դուն տխուր ու տագոյն կ'ըսէիր. — «Մայրիկ, ի՞նչ հոգ կ'ընես, հարուստ պիտի ըլլանք. դրամ պիտի վաստկիմ, բժիշկ պիտի ըլլամ»:

— «Բայց բան մը չես գիտեր» պատասխանեցի քեզի:

— Նկարիչ պիտի ըլլամ.

— Բան մը չես գիտեր:

— Գրագիր պիտի ըլլամ.

— Բան մը չես գիտեր...

Եւ ամէն գործ կ'ըսէիր և ես միշտ կը յարէի թէ բան մը չես գիտեր: Վերջը ըսիր. «Ինչո՞ւ, արդեօք բան մը չե՞մ գիտեր»: Պատասխանեցի. «այո», որովհետեւ երբ պզտիկ տղայ էիր, բնաւ մայրիկիդ վրայ չէիր մտածեր. կը խաղայիր ըսելով թէ վաղը պիտի աշխատիմ: Եւ հիմա բան մըն ալ չես գիտեր, ու ես ցաւէս կու-
լամ և ամօթէս կը մեռնիմ...

Բայց այս երազս գէշ երազ մըն է, անչա՛հ, սխալ երազ մըն է, այնպէս չէ՞, զաւակս: Կ'աշխատիս միշտ, այնպէս չէ՞, ուրեմն ալ չեմ լար:

ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱ ՊԵՐՆԱՌ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԵՄԵՍԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երաժշտութիւնը ձայները ախորժելի կերպով լսողութեան հաղորդելու արուեստն է :

Երաժշտութիւնը երկու տեսակ է , Ձայնական և Գործիական :
 Ձայնականը մարդուն բնական ձայնով առաջ եկած երաժշտութիւնն է , ինչպէս , օրինակի համար երբ կ'երգէք ձեր սովորած մէկ երգը :

Գործիականը որ և է գործիքով մը — ինչպէս դաշնակ , ջութակ , եայլն — և արուեստին կանոններուն համաձայն առաջ եկած երաժշտութիւնն է :

Երաժշտութիւնն ալ լեզու մըն է , տիեզերական լեզու մը , ունի իր նշանները որոնցմով գրի կ'առնենք երաժշտական որ և է կտոր , ունի իր մասնաւոր կանոնները , օրէնքները որոնց համեմատ կրնանք երգել կամ նուագել գործիքով մը :

Դաս Ա.

Երաժշտութեան մէջ գործածուած նշանները հոթը հաս են ուրոնք ձայնանիշ կը կոչուին

Օ	Խօնտ		Տուպլը	քառ
Ր	Պլանշ		Թաիբլը	»
Ք	Նուառ		Գուատուիբլը	»
Ք	Քառ			

Այս նշաններուն իւրաքանչիւրը իրմէ ետքը եկող նշանին կրկին արժէքը ունի , այսպէս .

Օ	Թօնալը	Կ'արժէ	Երկու	Ք	Ք
Ք	Պլանշը	»	»	Ք	Ք
Ք	Նուալը	»	»	Ք	Ք
Ք	Բուօլը	»	»	Ք	Ք
Ք	Տ. քուօլը	»	»	Ք	Ք
Ք	Թ. քուօլը	»	»	Ք	Ք

Հետեւաբար նաեւ ոճնալը Կ'արժէ, 2 պլանշ, 4 նուալ, 8 քուօլ, 16 Տ. քուօլ, 32 Թ. քուօլ և 64 Գ. քուօլ:

Պլանշը Կ'արժէ 2 նուալ, 4 քուօլ և այսպէս կարգով:

Չայնանիշներու կոթերը վեր կամ վար կրնանք երկարել ըստ վայելչութեան:

Ընդհանապէս երբ մէկէ աւելի քուօլներ իրարու յաջորդեն, իրար կը միացուին գիծերով, քուօլներու համար մէկ գիծ, Տ. քուօլներու համար երկու, Թ. քուօլներու երեք, Գ. քուօլներու, չորս գիծ այսպէս.—

Բուօլ

Տ. քուօլ

Թ. քուօլ

Գ. քուօլ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Մ Տ Ք Ի Զ Ր Օ Ս Ա Ն Ք

Այս էջին մէջ ամէն շարժու պիտի հրատարակենք մտքի հանելուկներ, բառախաղեր, հաշուական և գիտական հարցումներ: Լուծողներուն անունները խառնելով մէկ հատը պիտի քաշուի վիճակի ձեւով: Շահողին պիտի տրուի երեք ամիս Ծաղիկ: Լուծողներուն անունները նաև պիտի հրատարակուին:

Լուծումները կ'ընդունուին մինչեւ հինգշաբթի ցերեկ, եւ այն պայմանով միայն որ, ա'յս թուղթին վրայ գրուած ըլլան:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ ԹԻԻ 1

Երեք երկվեցեակ ենք մենք աղբարիկ,
Օգնական ունինք երկու խորթ քուրիկ,
Ծընունդով նըման,
Դէմքով մանիման:

Սիրականը՛ն ենք մենք գիտուն մարդուն
Միշտ անոր միտքը պահելով արթուն,
Դարձեալ մե'նք ենք, մե'նք շատ բանի ծառայ
Եւ մեր յոգնութեան չենք խնդրեր փարայ,
Բաւ է որ մեզ հետ վարուիլ դուք գիտնաք,
Եւ աշխատցունէք ըզմեզ անուայթաք:

Եղբա՛յր պատուական,
Պա՛րզ է բաւական.
— Ծանցա՞ր դուն զիրենք,
Եկո՛ւր արդ գըրենք:

Թ Ե Ո Ղ Ի Կ

Լ Ո Ւ Ծ Ո Ւ Մ
Թիւ մեկ հանելուկին

ՀԱՇՈՒԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

Ա. — 188 թիւը լինչ ձեւով պէտք է երկու մասի բաժնել որ, իւրաքանչիւր կէսը 100 թիւ կազմէ:

Բ. — Երկու աղբիւրներէ ջուր կը վազէ աւաղանի մը մէջ: Մէկ աղբիւրը մինակը երեք ժամէն կը լեցնէ աւաղանը: Միւս աղբիւրները աւաղանը $1\frac{1}{5}$ ժամէն կը լեցնեն: Միւս աղբիւրը ո՞րչափ ատենէն կրնայ լեցնել աւաղանը:

Լուծողներէն մէկը վիճակով կը ստանայ երեք ամսուան Ծաղիկ: Ծիշտ լուծողներուն անունները կը հրատարակուին:

Դեղարուեստական խիստ գեղեցիկ և հրա-
պուրիչ տպագրութեամբ մը հրապարակ ելաւ
այսօր Սաղաեան Տպարանէն՝

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ

ԴԵՌԱՏԻ

ՄԱՆՉ ՄԸ

Գ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԻ
դոր անգլերէնէ հայերէնի թարգմանած է
ՄԻՔԱՅԷԼ ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

Այս օգտակար գիրքը՝ որուն նպատակն է
զգուշացնել դժուարի մանչերը իրենց յատուկ
մոլութիւններէն, երկրորդն է ԱՄԷՆ ՏԱՐԻՔԻ
ԱՌԱՋՆՈՐԴ տխրոսով հրատարակութեանց
հաւաքածոյին, որուն առաջինը՝ ԻՆՉ ՊԷՏՔ
է ԳԻՏՆԱՅ ԴԵՌԱՏԻ ԱՂՋԻԿ ՄԸ՝ մեծ ըն-
դունելութիւն գտաւ արդէն ընթերցող հա-
տարակութենէն :

Գին 7 լրու

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառներուն քով
և կեդրոնատեղին է Սաղաեան Տպարան :